

КОРИСНИЦИ

- Хомољски мед
- Право индустријске својине на Правном факултету за привреду и правосудје

ЕДУКАЦИЈА

- О ознакама географског порекла
- Индустријски дизајн

ИНФОРМИСАЊЕ

- Списак ознака географског порекла регистрованих у ЗИС-у
- Новости

Бр. 5 / Фебруар 2011.

Наслов

Техничка помоћ у области права интелектуалне својине (географске ознаке порекла и усклађеност са TRIPS-ом)

Швајцарска Конфедерација обезбеђује техничку помоћ Влади Србије у оквиру пројекта који ће се одвијати три године, чији је циљ успостављање делотворног система заштите географских ознака порекла, а такође пружа подршку Србији у спровођењу Споразума о трговинским аспектима права интелектуалне својине (TRIPS) како би Србија могла да постане компетентна и правно усаглашена чланица Светске трговинске организације (WTO).

Највећи део активности у вези са TRIPS-ом већ је спроведен, укључујући и ревизију законодавства Србије и студијску посету Берну.

Златарски сир

Главни део пројекта односи се на заштиту географских ознака порекла. Швајцарска има велико искуство у области заштите географских ознака порекла и помаже Србији да успостави задовољавајући систем заштите за изузетне српске регионалне производе. Ова помоћ се одвија у тесној сарадњи са Заводом за интелектуалну својину Србије (Завод) и Министарством за пољопривреду Србије.

Захваљујући овом пројекту, пољопривредници и прерађивачи, чији производи могу бити пријављени за регистрацију географске ознаке порекла, имаће

помоћ у спровођењу поступка заштите географске ознаке порекла. Ово подразумева развијену свест у домаћем окружењу и процену потенцијала производа, утврђивање правила за стварање вредности и заштиту локалних ресурса, као и маркетиншке аспекте. У оквиру овог пројекта подршку ће добити сир са Златара, Ајвар из Лесковца, говеђа салама Суџук из Сјенице и Кулен из Срема, салама са феферонима који Суџуку дају пикантан укус и тамно нараџасту боју.

За спровођење пројекта надлежан је Институт за интелектуалну својину Швајцарске, који обезбеђује „know-how“ и правну експертизу из области заштите географских ознака порекла. Наш локални заступник SEEDDEV спроводи активности пројекта у Србији и доприноси побољшању система заштите географских ознака порекла захваљујући својој великој посвећености сарадњи са произвођачима у Србији.

Корисници пројекта у Србији играју најзначајнију улогу у његовом спровођењу. Само уколико институције и актери у ланцу вредности буду чврсто преузели своје обавезе и надлежности у оквиру пројекта, биће могуће да се у Србији постигне одржив развој права интелектуалне својине.

Интервју

Девет деценија постојања Завода за интелектуалну својину

На дан, 15. новембра 1910. године, наследник престола тадашње Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, Александар Карађорђевић донео је Уредбу о заштити индустријске својине којом је установљена Управа за заштиту индустријске својине. Овим је тек формирана држава испунила своју обавезу из Париске конвенције да установи посебну институцију надлежну за заштиту индустријске својине.

Први председник Управе био је Јанко Шуман, доктор права, који је студирао у Грацу и Бечу, радио као адвокат у Целовцу, а потом 17 година у Аустроугарском заводу за патенте у Бечу.

Први патент регистрован у Управи за заштиту индустријске својине био је за проналазак „Строј за печење ракије“, на име Милана Јовановића, казанџија из Новог Сада. У ствари радило се о пренесеном мађарском патенту бр. 48772, а први патент који је одобрила наша Управа био је патент регистрован под бројем 7. за проналазак „Сама себе љуљајућа колевка“, на име Адема Субашића, сајџије из Сарајева.

Крајем 1948. године донет је Закон о проналасцима и техничким усавршавањима којим је формирана Савезна управа за проналасаство при Савезној планској комисији.

Од 1981. године Заводу је додељена надлежност и у области заштите ознака географског порекла. Данас су у Заводу регистроване 52 ознаке географског порекла. Њима су заштићени наши традиционални производи као што су ужичка пршута, хомољски сир, лесковачко роштиљ месо, минералне воде, Књаз Милош, вода Врњци, Дубока, разна вина и сл.

Свих протеклих година у Заводу су припремани нацрти закона и подзаконских аката из области индустријске својине, а од 1994. и из области ауторског и сродних права.

Захваљујући ентузијазму запослених и успешном руковођењу прво господина Жарковића, а затим професора Слободана Марковића и успешним програмима Европске уније које је спроводио и спроводи и сада Европски завод за патенте, као и помоћи Светске организације за интелектуалну својину, Завод је успео да изгради савремену информатичку инфраструктуру и да својим запосленима обезбеди адекватно усавршавање у земљи и иностранству.

У Заводу је до сада регистровано 51 094 патента 1159 малих патената 61 100 жигова и 10 612 индустријских дизајна. Поред значаја ових заштићених интелектуалних добара за

Завод за
интелектуалну својину
Републике Србије

њихове власнике, информације о овим правима имају немерљив значај за истраживаче, иноваторе и привреду не само у нашој земљи, већ и ван ње.

На добрим темељима свог Центра за патентне информације, а уз велику подршку ЕУ и Европског завода за патенте Завод је ове године основао Едукационо-информациони центар који се поред пружања информација о правима интелектуалне својине бави и образовном делатношћу. Центар је успоставио сарадњу са удружењима привредника, са Агенцијом за регионални развој, са Универзитетом у Београду и са Правосудном академијом и организовано започиње циклусе обуке.

На пољу развоја интелектуалне својине Србија је као и у другим областима себи поставила циљ да до краја 2013. године достигне ниво заштите који је сличан нивоу који постоји у земљама Европске уније.

Данас је Србија потписница свих конвенција из области интелектуалне својине којима администрира Светска организација за интелектуалну својину (укупно 24 конвенције), а од 1. октобра 2010. године постала је и чланица Европске патентне организације.

Зоран Драгојевић, шеф одсека за дизајн и ознаке географског порекла
Завод за интелектуалну својину Републику Србије

Хомољски мед

Хомољски мед је најчувенији мед са подручја Србије. Скоро сваки други мед који се продаје на сајмовима меда носи овај назив, иако не потиче са истоименог подручја. Репутација овог производа учинила је да ово буде производ чији се назив највише злоупотребљавао (пиратизовао) у Републици Србији. То је нагнало произвођаче овог познатог меда да нешто предузму, да спрече да се мед са другог подручја продаје под тим називом и да се сачува препознатљиви квалитет овог производа. Пчеларска задруга „Хомољемед“ Жагубица из Жагубице је 12. маја 2008. године поднела пријаву за регистровање имена порекла „ХОМОЉСКИ МЕД“ који је у Заводу за интелектуалну својину пријављен под бројем Г – 5/08.

Хомоље је географска област у Источној Србији јасно оивичена планинским венцима са свих страна. Од Звижда са севера одвајају је Хомољске планине (940m), од Ресаве на југу Бељанице (1336m) од црноречног басена на истоку масив Црног Врха (1027m) од равничарске доње Млаве на западу ниске Горњачке планине (825m).

Овако уоквирено подручје у административном погледу скоро у потпуности припада општини Жагубица. Ово подручје представља скуп природних лепота и еколошки очуване средине која пружа велике могућности за бављење пчеларством и производњом еколошки чистих и препознатљивих пчелињих производа. Становништво овог подручја

већ деценијама гаји домаћу медоносну пчелу *Apis mellifera carnica* и остварује помоћна финансијска средства бавећи се пчеларењем. Ово је једно од најпознатијих подручја у Србији нарочито по квалитету меда.

Производ „ХОМОЉСКИ МЕД“ је полифлорни мед који се добија од цветова дрвенстих и зељстих, углавном лековитих биљака са подручја Хомоља у условима модификованог стационараног пчеларења од домаће медоносне пчеле *Apis mellifera carnica* и то у односу: до 50% багремовог и више од 50% од ливадског меда, врцањем једанпут, максимално два пута годишње.

Боја ХОМОЉСКОГ МЕДА варира, од светле до тамне, нијансе боја су од окер жуте преко наранџасте до тамно ђилибар. Боја меда је потпуно уједначена а пигментација је једнолична. Мирис је цветни и својствен је биљном покривачу Хомоља. Укус је пријатно архаичан, а арома је изузетно пријатна, у потпуности је заокружена, пуна са јасно израженим карактеристикама ХОМОЉСКОГ МЕДА. Мед је густ тако да се може лако намотавати на кашику и има природно својство да се кристалише.

Редовну контролу квалитета и процеса производње меда са именом порекла „ХОМОЉСКИ МЕД“ врши Пољопривредни факултет у Београду и Научни институт за ветеринарство Србије у Београду.

На „Сајму етно хране и пића“ 2009. године „ХОМОЉСКИ МЕД“ је у категорији меда добио признање РОБНА МАРКА СРБИЈЕ.

У току 2010. године освојио је Велику златну медаљу за квалитет и Златну медаљу за иновације у амбалажи на Новосадском пољопривредном сајму. Исте године приступило се заштити овог производа на међународном нивоу преко Лисабонског аранжмана. Тако је овај мед 08. јула 2010. године постао први производ из Србије међународно заштићен именом порекла. Овлашћени корисник имена порекла „ХОМОЉСКИ МЕД“ је Пчеларска задруга „Хомољемед“ Жагубица која броји 84 пчелара са подручја Хомоља. Пчеларска производња се одвија са више од 4000 кошница и у наредном периоду од 3-5 година очекује се значајно повећање производње Хомољског меда на око 100.000 kg.

Др Вук Раичевић и Мр Слободан Спасић, Правни факултет за привреду и правосуђе
Универзитет Привредна Академија

Право индустријске својине на Правном факултету за привреду и правосуђе

У визији да постане институција изврсна у истраживању и образовању из области правних наука, Правни факултет за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду настоји да прати највише међународне стандарде високог образовања, примењује најбоље праксе и следи проактиван приступ како би својим студентима улио поверење. У мисији стварања будућих интелектуалних лидера, способних да се суоче са изазовима у приватном и јавном сектору, Факултет константно истражује и развија нове динамичне модусе, пре свега, практичног образовања.

„Једна од неписаних, и често неизговорених, уобичајених примедби које произлазе из основне савремене академске политике јесте да се многи универзитети такмиче у трговини профитабилним

подучавањем, слично конкурентским фирмама у трговини на мало које се надмећу за муштерије.“ Речи Торстена Веблена из Забелешке о вођењу универзитета од стране бизнисмена, из давне 1918. године, иако индикативно опомињајуће, не смеју нас одвући од потврђивања сврхе универзитета као првог мотора знања.

На схватању интелектуалне својине као процеса креирања свих других вредности, између осталих и оних којима човек испољава сврху свог постојања, али и оних којима помера границе свог развоја, градиво однос према продукцима интелектуалног стваралаштва. Верујући да је познавање и пуна примена права интелектуалне својине не само обавеза сваког појединца, већ и питање како стратешко опредељења државе, тако и друштвено одговорног понашања корпоративног сектора, Факултет чини заокрет ка бољој афирмацији ове надасве фасцинантне гране права. (Други мотор знања).

И већ на самом почетку тог узбудљивог пута који нам предстоји увиђамо да не постоји у нас институција која више завређује улогу партнера од Завода за интелектуалну својину Републике Србије. Заједничко нам је то што обе установе,

готово проповеднички, шире сву лепоту, корисност и вредносно-апликативну ширину домета ове модерне правне дисциплине, прожете економским примесима. Иако је математичар Норберт Винер, оснивач кибернетике, написао 1973. године да ће - третирање идеје као власништва и жеља за профитом од патента, уместо чисте љубави према открићу, стерилисати тле људског интелекта - пажња ка интелектуалној својини никада није тражила већу усмереност него данас.

Уџбеник Право индустријске својине представља премису физиономије теоријског разумевања и практичног усвајања функционисања (захвалношћу Завода за интелектуалну својину, који нам је обезбедио бројне примере из праксе) ове гране права. Без претензије да одреди аналитички правац будућих приступа овој материји, концептуални циљ уџбеника је да подстакне даљу дискусију на тему права индустријске својине, имајући на уму изазове са којима ћемо се сусретати у времену пред нама.

Посебну захвалност дугујемо колеги и пријатељу, Драгану Васиљевићу, на времену, поверењу и демонстрационој посвећености у периоду писања уџбеника.

Зоран Драгојевић, шеф одсека за дизајн и ознаке географског порекла
Завод за интелектуалну својину Републике Србије

О ознакама географског порекла

Шта су ознаке географског порекла?

Ознаке географског порекла су име порекла и географска ознака које се употребљавају за обележавање природних (вода), пољопривредних (малина), прехранбених (жобасица) и индустријских производа (пиво), производа домаће радиности (ћилими) и услуга.

Име порекла је географски назив земље, региона или локалитета који служи да означи производ који оданде потиче, чији су квалитет и посебна својства искључиво или битно условљена географском средином, која обухвата природне и људске факторе и чија се производња, прерада и припрема у целини

одвијају на одређеном ограниченом подручју. Нпр. Хомолски мед, Пиротски ћилим, Петровска клобаса.

Суштина за ову врсту заштите ознакама географског порекла је да се све фазе у процесу производње производа (од саме сировине до производње, амбалажирања и етикетања) одвијају на једном дефинисаном географском подручју. Само производ који је заштићен на овакав начин може се заштити преко Лисабонског аранжмана у још 26 земаља од којих 7 су државе ЕУ.

Географска ознака је ознака која идентификује одређени производ као производ пореклом са територије одређене земље, региона или локалитета са те територије, где се одређени квалитет, репутација или друге карактеристике робе суштински могу приписати њеном географском пореклу и чија се производња и/или, прерада и/или припрема одвијају на одређеном ограниченом подручју.

Услови за заштиту су знатно блажи. Довољно је да се испуне само неки од прописаних услова. Нпр. Апатинско Јелен пиво, Бездански дамаст и сл.

Покретање поступка

Заштита производа ознакама географског порекла је у надлежности Завода за интелектуалну својину. О најважнијим чињеницама у вези са поступком за установљавање ознаке географског порекла и у вези са поступком за стицање својства овлашћеног корисника можете наћи на:

http://www.zis.gov.rs/sr/oznake_geografskog_porekla/ogp_pitanja.html

Заштита вина, ракије и других алкохолних пића у надлежности је Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и прописана је Законом о вину и Законом о ракији и другим алкохолним пићима.

Трајање заштите

Једном заштићена ознака траје практично неограничено.

Право коришћења ознаке географског порекла имају само овлашћени корисници који су уписани у Регистар овлашћених корисника ознака географског порекла који се води у Заводу за интелектуалну својину.

Зашто је важно заштити ознаку географског порекла?

Зато што је могу користити само овлашћени корисници који имају правно овлашћење да забране коришћење регистроване ознаке географског порекла свим другим учесницима у промету роба и услуга. Производ обележен ознаком географског порекла ствара додатну вредност, доприноси руралном развоју подручја, спречава миграцију сеоског становништва, доприноси развоју туризма и генерално афирмише државу у целини. ■

Катарина Чавор, саветник

Завод за интелектуалну својину Републике Србије

Индустријски дизајн

Шта је индустријски дизајн?

Индустријски дизајн је тродимензионални или дводимензионални изглед целог производа, или његовог дела, који је одређен његовим визуелним карактеристикама. То су пре свега линије, контуре, боје, облик, текстура али и материјали од којих је производ сачињен или којима је украшен, као и њихова комбинација.

Индустријским дизајном се штите индустријски или занатски предмети као и делови који су намењени за спајање у сложен производ, паковање производа, графички симболи и топографски знаци. Индустријским дизајном се не могу штитити рачунарски програми као и производи код којих је спољашњи изглед искључиво одређен техничком функцијом.

Зашто је потребно заштитити индустријски дизајн?

Штитећи индустријски дизајн, његов власник себи осигурава искључиво право коришћења и располагања, а такође може да спречи трећа лица да неовлашћено копирају или имитирају његов индустријски дизајн. Заштићен индустријски дизајн омогућава свом носиоцу да га економски искористи: може га преносити на друга лица, може давати лиценцу за његово коришћење или га користити као залог.

Заштита индустријског дизајна промовише креативност у индустријском и занатском сектору, доприноси експанзији привредних активности и повећава извозни потенцијал националних производа.

Како индустријски дизајн може да се заштити?

У Републици Србији, као и у већини земаља, да би био заштићен, индустријски дизајн мора бити нов и мора имати индивидуални карактер. Поступак заштите индустријског дизајна започиње подношењем пријаве за признање права на индустријски дизајн Заводу за интелектуалну својину, која треба да садржи: захтев за признање права на индустријски дизајн, опис индустријског дизајна, дводимензионални приказ индустријског дизајна и таксу за пријаву индустријског дизајна чија висина зависи од броја индустријских дизајна садржаних у пријави. Ако пријава садржи све неопходне елементе и испуњава услове за признање права на индустријски дизајн, што се испитује у управном поступку, признаје се право на индустријски дизајн и издаје се исправа о индустријском дизајну.

Како се међународно региструје индустријски дизајн?

Носилац права на индустријски дизајн може посредством Завода за интелектуалну својину

поднети пријаву за међународно регистровање индустријског дизајна Светској организацији за интелектуалну својину (WIPO) и на тај начин путем Хашког аранжмана о међународном регистровању индустријског дизајна остварити заштиту у земљама које су потписнице тог аранжмана.

Саша Здравковић, саветник

Завод за интелектуалну својину Републике Србије

Списак ознака географског порекла регистрованих у Заводу за интелектуалну својину

У Србији је досада регистровано укупно 55 ознака географског порекла, од чега 39 на територији Србије и 16 међународних. Током 2010. године поднето је 4 захтева за установљење географске ознаке порекла. У наставку су набројане све до сада установљене ознаке географског порекла у Србији:

- Говеђа ужичка пршута
- Свињска ужичка пршута
- Ужичка сланина
- Сремски кулен
- Сремска домаћа кобасица

- Сремска салама
- Пожаревачка кобасица
- Ртањски чај
- Кривовирски качкаваљ
- Хомољски овчији сир
- Хомољски козји сир
- Хомољски крављи сир
- Банатски ризлинг
- Јагодинска ружица
- Вршачко шампион пиво
- Косово поље (Amselfeld, Field of the black bird, Champ de merle)
- Косовско вино (Amselfelder)
- Метохија (Metohy)
- Кладовски кавијар (Caviar of Kladovo)
- Вода Врњци
- Апатинско јелен пиво
- Бујановачка минерална вода AQUA НЕВА

- Пиротски ћилим
- Сирогојно
- Минерална вода Дубока
- Бисерно острво, мускат крокан
- Књаз Милош Буковичка бања
- Петровска Клобаса (Петровачка кобасица)
- Лесковачко роштиљ месо (за плескавице и ћевапчиће)
- Ваљевски дуван чварци
- Бермет
- Сврљишки качкаваљ
- Карловачки ризлинг
- Футошки свежи кисели купус
- Хомољски мед
- Ариљска малина
- Сврљишки белмуж
- Бездански дамаст
- Старопланински качкаваљ

Новости

Никола Радовановић, саветник

Завод за интелектуалну својину Републике Србије

Потписан уговор о оснивању Центра за трансфер технологије

Споразум о подршци Завода за интелектуалну својину (Завод) Универзитету у Београду и оснивању и раду Центра за трансфер технологије (Центар) потписали су 30. новембра ректор Универзитета у Београду, проф. Бранко Ковачевић

и директор Завода, гђа. Бранка Тотић. Оснивање Центра била је једна од активности предвиђених националним ИПА пројектом. Центар је основан одлуком Савета Универзитета у Београду од 26. октобра 2010. године, у циљу утврђивања, заштите и комерцијализације резултата истраживачког рада професора, истраживача и студената и заштите интелектуалне својине.

Учешће Завода на 9. Бизнис бази

Београдски сајам био је домаћин деветог Међународног сајма предузетништва „Бизнис база“ одржаног од 2.-4. децембра, 2010. у организацији Националне агенције за регионални развој. Завод за интелектуалну својину је по традицији учествовао на Сајму. Штанд Завода посетио је велики број гостију а запослени из Завода били су континуирано на услузи посетиоцима и давали им стручне савете и корисне информације из области интелектуалне својине. У оквиру програма Сајма, Завод је одржао презентацију на тему „Интелектуална својина као извор конкурентности“. Ово излагање је обухватило све облике интелектуалне својине и начине њиховог стратешког коришћења у циљу повећања тржишних вредности привредних друштава, уз излагање примера из домаће и међународне праксе.

Семинар о интелектуалној својини за студенте Машинског факултета

У четвртак, 9. децембра, студенти пете године Машинског факултета посетили су Завод за интелектуалну својину. Том приликом, стручњаци Едукативно-информативног центра одржали су им низ предавања о облицима права интелектуалне својине и о значају њихове заштите. Нагласак је стављен на тему заштите патената за нова техничка решења, као и на патентне информације, а студентима је такође демонстрирано како се врши претрага јавно доступне глобалне базе података са патентном документацијом esp@cenet, уз објашњење како та база података може да се користи као извор техничких информација за ресерш и утврђивање новости проналаска.

Завод за интелектуалну својину Републике Србије, Кнегиње Љубице 5, 11 000 Београд; Телефон: (+381 11) 202 58 00; Директор: Г-ђа Бранка Тотић • Координатор пројекта: Г-ђа Бранка Билен Катић; bbilenkatic@zis.gov.rs; Телефон: (+381 11) 202 58 25 • Пројектни тим • Вођа пројектног тима: Г-дин Млађан Стојановић; mstojanovic@zis.gov.rs; Телефон: (+381 11) 263 04 60 • Асистент пројекта: Г-ђа Дијана Пенчић; dpencic@zis.gov.rs; Телефон: (+381 11) 202 58 47 • Контакт e-mail: info.EIC@zis.gov.rs • web: www.zis.gov.rs

Овај документ је написан уз финансијску помоћ Европске Уније. Овде изражена гледишта ни на који начин не представљају службено становиште Европске Уније.

Едукативно
Информативни
Центар

Завод за
интелектуалну својину
Републике Србије